

Flygvapnet

Hagshultbasen under Flygvapenövning 02. Klargöringspersonalen har just avslutat sitt uppdrag och avvaktar medan Gripen-piloterna startar flygplanens olika system.

Foto: Peter Liander/Försvarets bildbyrå

övar på nytt

I maj genomfördes årets flygvapenövning, FVÖ 02. En samordnad utbildningsövning för de åtgärder som flyg-, bas-, luftvärns- och ledningsförband ska vidta i ett tänkt återtagandescenario.

Flygtaktiska kommandot spelade en huvudroll genom att för första gången i nuvarande organisation öva sina funktioner för insatsledning.

I övrigt kretsade mycket kring olika verksamheter på Hagshult-basen. Där övades den nya Flygbasbataljon 04 i stor skala och därifrån utgick även de flesta flygföröretagen.

AV PETER LIANDER

Flygvapenövning 02 genomfördes under den sista veckan i maj och bjöd på en rad nya förutsättningar. För första gången övades Flygtaktiska kommandots (FTK) insatsledning och för flygbasorganisationen var det premiär för det nya konceptet Flygbasbataljon 04.

Under invasionsförvarsepoken betydde *flygvapenövning* vanligtvis att ett stort antal divisioner och kompanier deltog i en dygnetruntövning över en längre tid och med baseringar på många olika baser.

Det var då. Nu när Försvarsmakten ominriktas till ett insatsförsvaret valde FTK att genomföra övningen på ett nytt sätt. FVÖ 02 genomfördes under FTK:s ledning som en utbildningsövning där bas- och ledningsverksamheter prioriterades.

Flygövningsverksamhet pågick under dagtid, medan övriga verksamheter övade även under kvällstid. Sammanlagt pågick övningen under sex dagar, varav fyra med flygning.

De delar av FTK som deltog hade lämnat de ordinarie lokalerna i Uppsala och ledde flygvapenförbanden från en skyddad berganläggning.

Hagshult centralpunkt

Den småländska flygbasen i Hagshult utanför Värnamo var övningens stora händelsecentrum. Det var här som organisationen för Flygbasbataljon 04 för första gången prövades i stor skala och över en längre tid.

Övningsändamålet för basförbandet i Hagshult var att öka kunskaperna om den nya organisationen, genomföra prov och försöksverksamhet samt att leda en reducerad Flygbasbataljon 04.

Personalen kom till största delen från F 7 i Sätenäs och flottiljchefen överste **Fredrik Hedén** var lokal övningsledare.

För flottiljens värnpliktiga innebar FVÖ 02 deras så kallade slutövning. Hagshultsbasen tillhör F 17 i Ronneby, som också hade personal på plats liksom alla de övriga flygflottiljerna. På så sätt anses FVÖ 02 vara en angelägenhet för hela flygvapnet och som berättigar epitetet *flygvapenövning*.

Rörlighet

I den tidigare flygbasorganisationen förut-sattes att de olika förbanden skulle baseras på respektive flygflottiljs egna krigsbaser. Ett förband av typ Flygbasbataljon 04 ska däremot kunna etableras på vilken flygbas som helst, oavsett geografiskt läge. Vissa delar av bataljonen ska dessutom kunna utlokaliseras och kunna betjäna flygförband från ytterligare en flygbas.

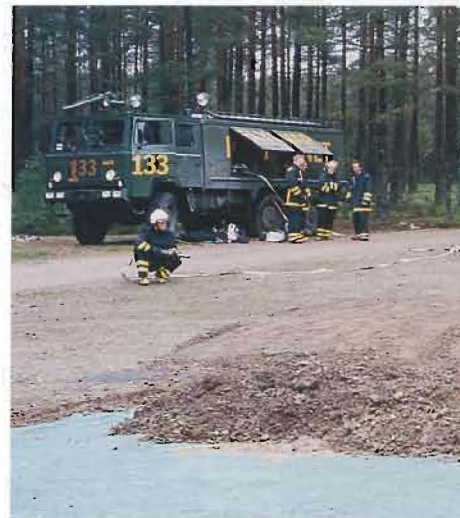
Rörlighet är därför ett nyckelord i Flygbasbataljon 04. En följd av detta är att det krävs många nyheter på materielsidan, men också stora krav på egen transportkapacitet. Materiel, verkstäder och övriga funktioner måste kunna fraktas och inrymmas i containers av standardmått. En tillhörande fordonspark om cirka 130 fordon ingår därför i bataljonen.

Basutveckling

Taktik- och utvecklingsenheten för bas-system, TU Bas, har under några år arbetat med utvecklingen av Flygbasbataljon 04. Inför FVÖ 02 hade de konstruerat en stor del av övningsmomenten som genomfördes i Hagshult.

Överstelöjtnant **Ingemar Adolfsson** är chef för TU Bas i Halmstad och tjänstgjorde i övningsledningens stab i Hagshult. Han berättar att övningen är en sorts kontrollstation för enhetens arbete.

– Utvecklingen av Flygbasbataljon 04

I bister regnväder görs robotar av typ Rb 99 Avenging av en JAS 39 Gripen på Hagshultsbasen.

är en ständigt levande process. Under FVÖ 02 kan vi prova hur organisationen fungerar i praktiken och det är också ett bra tillfälle att prova den stora mängd med ny materiel som tillkommer.

Personalen inom TU Bas är van med att tänka och arbeta efter de nya förutsättningarna som den nya organisationen innebär. Men Ingemar Adolfsson framhåller, att FVÖ 02 är ett viktigt tillfälle att också sprida kunskapen bland övrig personal i flygvapnet.

– Vi är många med invasionsförsvaret inom sig som måste glömma det gamla och lära oss att tänka nytt. På sina respektive funktioner agerar de flesta utmärkt och jag tycker att det fungerar bra i stort,

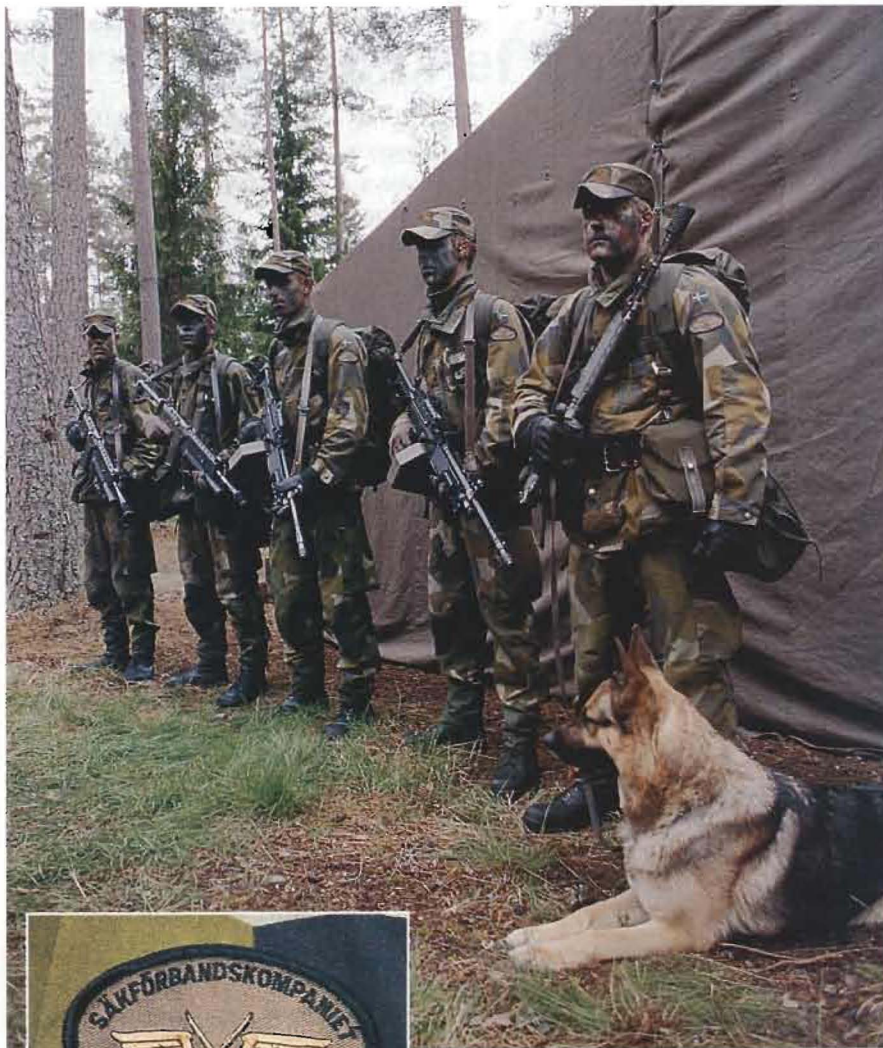
Marken saneras efter en fingerad kemikalieolycka.

ordning inför klargör-

Ingemar Adolfsson, chef för TU Bas i Halmstad.

Från F 4 kom de soldater som ingick i insatskompaniets flygbassäkerhetspluton. De ryckte in förra året och hade inför sin slutövning under FVÖ 02 förtränat med en övningsvecka i Norrland.

Bilder: Peter Ljander/Forsvarets bildbyrå

men kunskapen mera i detalj måste framöver öka hos alla.

Unik sammansättning

Insatskompaniet, som är en del av bataljonen, kan betecknas som ett unikt förband eftersom det innehåller många olika funktioner med olika plutoner för t ex klargöring av flygplan, räddning-, röjning- och reparation (R3), underhåll och bassäkerhet m m. Nästan som en liten bataljon inom bataljonen.

– I ett sammansatt förband som insatskompaniet, krävs förståelse för varandras uppgifter. Det ställer höga krav på en bred och kompetent kompaniledning. Det är

kanske det svåraste i den här basorganisationen och kräver mera övning och utbildning, säger Ingemar Adolfsson.

Enligt Ingemar Adolfsson visar hittills gjorda erfarenheter att man är på rätt väg med uppbyggnaden av Flygbasbataljon 04 i relation till de krav som kan komma att ställas på organisationen.

Han nämner som exempel att kunna verka i fält under en längre tid, vilket kan bli fallet under ett uppdrag utomlands genom ett Swafrap-förband. I så fall krävs det också att det tekniska underhållet av flygplan kan genomföras i fält, utan att vara i hemmabasens verkstäder.

– Nu har vi en organisation som är designad för att kunna ligga ute i ett halvår

och samtidigt kunna hålla en Gripen-division flygande enligt gällande luftvärdighetsbestämmelser, säger Ingemar Adolfsson.

Viktigt få med personalen

Men organisationen är inte bara anpassad för klara uppdrag utomlands. I grunden ligger att så långt det är möjligt kunna utnyttja de fördelar som redan finns i den befintliga infrastrukturen i det svenska bassystemet. Ingemar Adolfsson framhåller att delar av det tidigare svenska flygbaskonceptet finns kvar.

– Vi behåller spridningskonceptet för skydd mot flyganfall, tar vara på de flyg-

Löjtnant Erik Svensson, flygtekniker vid F 7 i Sätenäs, ledde en klargöringsgrupp under Flygvapenövning 02.

Brigadgeneral Jan Andersson (t h), ställföreträdande chef för Flygtaktiska kommandot, på besök i Hagshult.

Överste Fredrik Hedén, chef för F 7 i Sätenäs.

fält som vi kan basera på. Därmed skapas förutsättningar för flygvapnets rörlighet och möjlighet till flexibilitet.

Efter utvärderingen av FVÖ 02 räknar Ingemar Adolfsson med att det kommer att behöva göras vissa justeringar i organisationen:

– Det vore konstigt annars, men hoppas att vi inte måste göra alltför stora omändringar. Men jag hoppas också det nu finns en acceptans hos personalen för det nya sättet att jobba. Får vi inte med personalen spelar det ingen roll hur mycket ny materiel vi köper.

Vill öva mer

En av övningsdeltagarna var löjtnant Erik Svensson, flygtekniker vid F 7 och chef för en klargöringsgrupp. FlygvapenNytt fick en kort pratstund med honom innan vi blev avbrutna av startande flygplan.

– Väckigt roligt, vi gör det alldeles för sällan, säger han om FVÖ 02 och fortsätter:

– Det vill jag göra mycket mer. Det är min krigsuppgift och vi har blivit åsidosatta länge nu tycker jag.

Hur går det?

– Det går bra! Det är ju slutövning för grabbarna och tjejerna och de har lärt sig vad de ska göra.

Under större delen av övningen reg-

nade det i Hagshult, stundtals riktigt. Är det jobbigt att öva?

– Det är klart att det är. Men det skjuter man åt sidan, säger han med ett brett leende.

Erik Svensson är en dem som under övningen jobbar med den nya typen av klargöringsfordon. Än så länge kännes det sig lite ovant och han upplever dem som lite stora och klumpiga.

– Det är lite småjusteringar som måste åtgärdas. Men de är säkert bra.

Erik Svensson hade både positiva och negativa erfarenheter av att jobba i den nya organisationen.

– Vi har övat vår funktion mycket och det fungerar, men man känner ju att ledningen ibland inte har riktigt koll på hur det ska ledas.

Nöjd flottiljchef

F 7:s flottiljchef överste Fredrik Hedén är nöjd med hur FVÖ 02 förlöpte i Hagshult:

– Mitt intryck är att övningen har varit mycket givande för deltagarna och det i olika dimensioner. Dels för att det är viktigt att komma ut och öva, det var länge sedan sist. Dessutom är det mera en övning i att öva snarare än att verifiera krigsuppgiften, det är ingen kontrollövning.

– Den andra dimensionen är att det har

Bilder: Peter Linder/Försvarets bildbyrå

Kompanichef i ny roll

En av de flygofficerare som deltog i Flygvapenövning 02 var major **Klaes Karlsson** (bilden) från F 7 i Såtenäs. Till vardags tjänstgör han som handläggare vid flottiljens basavdelning, men under FVÖ 02 fick han för första gången agera i rollen som chef för ett insatskompani.

Han trivdes bra med sin uppgift och såg fram emot att få lära sig att arbeta i den nya flygbasorganisationen.

– Hittills är det få förunnat att få öva i den här befattningen, säger Klaes Karlsson.

– I grunden är jag markförvarare och säkerhetsförbandsofficer, men

funktionerna i det nya insatskompaniet är flera till antalet. Det är mina plutonchefer som är specialisterna och egentligen gör jobbet, men jag ska samordna verksamheten. Jag lär mig mycket varje dag och det är en förmån att få vara insatskompanichef.

Klaes Karlsson förberedde sig inför FVÖ 02 tillsammans med sina plutonchefer på F 7 genom att studera de nya taktikansatser som tagits fram. Många av de soldater som han har i sitt kompani blev dock nya bekantskaper, eftersom de kom från Försvarmaktens Halmstadskolor och F 4 på Frösön.

skett under säkra former. Har man inte övat på länge finns det alltid en risk för att man med lite för hög ambition driver övningen för långt och att man glömmer att tänka på säkerheten. T ex när det gäller trafiksäkerhet, verksamhetssäkerhet eller den typ av övningar som t ex flygbasjägarerna bedriver.

– Erfarenhetsinhämtningen är inte att förglömma. En lärdom är att redan nu starta planeringen inför nästa års övning, men även arbeta långsiktigt inför 2004.

När man såg den flygverksamhet som bedrevs från Hagshult-basen med F 7:s Gripen var det lätt att få intrycket att det bara var F 7 som var där. Men Fredrik Hedén poängterar att andra förband var på plats.

– Det är F 7:s basbataljon som övar här, men F 17 tillhandahåller basen och viss personal.

– F 4 på Frösön är också väl representerade. Försvarmaktens Halmstadskolor tillhandahåller många förbandsinstruk-

törer. F 16 i Uppsala bidrar starkt på sjukvårdssidan.

På en fråga om vad som är viktigast med FVÖ 02 ur hans synvinkel svarar Fredrik Hedén:

– Att komma igång och öva, att komma ut. Man brukar säga att man åker till en övning men i det här fallet tror jag att det är lika viktigt att säga att man åker ut från sin ordinarie arbetsplats. Att tänka annorlunda, att uppleva strapatser ihop, att få erfarenheter och det på ett säkert sätt. ●

T v: Elisabeth Kustberg var en av frivilligpersonalen som deltog i Flygvapenövning 02.

T h: Värnpliktiga sjukvårdssoldater från F 16 i Uppsala i färd med att resa ett tält i början av övningen. Sjukvårdsplutonen ingår i flygbasbataljonens insatskompani.

